

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 glid. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrť leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Kaj je za Avstrijo boljše: ali svobodna kupčija ali branivna colnina?

Preimenitno prašanje je ravno sedaj razdvojilo ustavake v dunajskem državnem zboru. Kakih 40 poslancev še vedno jaha angleško-liberalnega konja in zagovarja svobodno kupčijo. Toda večina, kakih 130 poslancev, pa je zatajila svoje dosedanje liberalno prepričanje o tej stvari in upije na ves glas: zaprimo vse državne meje, naložimo tujemu blagu mogoče veliko branivno colnino, sicer vsi poginemo! Kateri imajo prav? „Slov. Gospodar“ reče: resnica je tukaj na sredi! Za tako tuje blago, katero nam je potrebno, pa si ga doma sami pripraviti nikakor ne moremo, bodi kupčija svobodna; na tuje blago pa, katerega imamo doma dovolj ali ga vsaj gotovo imeti zamoremo, se mora naložiti colnina, katera bo nas branila poplavljanja po tujih pridelkih. Tako veleva razumno narodno gospodarstvo, opirajoče se na skušnjo. Le pomislimo sledeče:

1. Vsaka dežela uvaža iz tujih dežel več ali manj takih reči, kojih sama popolnem pogreša, n. pr. kavo, bombaž ali pavolo, barvila, dišičje (gvirc). Uvažajo se tudi taki fabriški izdelki, za katere doma še nobenih fabrik ni. Ako bi vlada pri takem blagu na meji pobirala uvozno colnino, bi to ne bila branivna colnina, ampak buda dača, katero bi lastnim državljanom nalagala, ker bi ti morali, n. pr. kavo, tem bolj drago kupovati, čem večja colnina bi na njo nastavljena bila. Tukaj je tedaj želeti, da se colnina zelo zniža ali popolnem odpravi; tukaj smo lahko in radi za svobodno kupčijo. —

2. Pomislimo drug slučaj! Avstrijo obdaja mnogo sosedov. Mogoče je, da marsikteri izmed njih: žito, vino, klavno živino, tabak itd., potem železo, tkanino itd., zamorejo bolj po ceni pridelovati in prodajati, kakor pa mi. To je mogoče in sicer zaradi mnogih uzrokov: ker imajo na primer bolj rodovitno zemljo, dobre le-

tine, boljše kmetijstvo, izvrstnišo vinorejstvo, obilo premoga, bogate rude, številne železnice, nizke tarife, plovne reke, prilične kanale, dobre steze, veliko fabrik, najnovejše mašine, zvedene delavce, manjše dače, mnogo denarja, nizke obresti
Kaj se bo tukaj zgodilo, če velja s v o b o d n a kupčija, kakoršno so naši liberalci v poslednjih 10 letih pri nas zagovarjali, in deloma upeljali, če nas ne branijo visoke colnine? No, bolj srečni sosedi, tuji nas bodo kar poplavili s svojim blagom, naše domače gospodarstvo in obrtnijstvo bodo dušili, jegov napredek zabranili, denar iz dežele pobrali; sploh od liberalcev hvalisana svobodna kupčija nas bode spravila v gospodarsko sužanstvo tujcev. Francozi in Nemci porenski pridelajo veliko vina z manjšimi stroški, kakor mi. Če tedaj svoje vino svobodno k nam uvažajo, potem stisnejo našemu vinu poprejšno ceno, vinorejci pri naših visokih dačah in dragih delaveih ne morejo shajati, ne v vinorejstvu napredovati, zgubijo veselje in pogum in vse hira. Takisto velja o drugem blagu, na primer o železu, o tkaninah. Tukaj je svobodna kupčija pogubna; prazne besede liberalcev o svobodi itd. ne pomagajo nič. Skušnja poslednjih 10 let nas nemilo uči, da so naši sedanji državni gospodarji zabredli. Nesrečne trgovinske pogodbe, kakoršne je vlada na podlagi kupčijske svobode z vnanjimi državami, posebno z Nemčijo, Belgijo, Francozko, Laško in Angleško sklenila, so nam neizrečeno škodile! Treba bo jih preklicati in na tuje blago, kakoršnega imamo doma sami dovolj ali ga vsaj imeti zamoremo, naložiti visoko branivno colnino!

(Konec prih.)

Cerkvene zadeve.

Kardinal Rauscher, dunajski nadškof, bivši graški in tedaj deloma naš škof, so nagloma na smrt zboleli; pljuče so se jim užgale. Stari so 79 let.

Za ljubljansko sploh slovensko škofljo se je ustanovil nemšk list: „Laibacher Dioecesanblatt“.

List bo objavljala cerkvene zadeve, se bode plačeval iz cerkvenega premoženja in zalagal v cerkvene arhive.

Najstarejši duhoven ljubljanske škofije so prečast. gospod Frančišk Pirc, bivši misijonar med paganskimi divjaki v Severni Ameriki, rojeni 20. novembra 1785 v Kamniku; so tedaj pretečeno soboto doživeli 90. leto svojega življenja. V mešnika posvečeni so bili 13. marca 1813 in so tedaj že 63 let duhovnik. Stanujejo v št. miklavski duhovski hiši v Ljubljani in so še toliko trdni, da zamorejo vsak dan v cerkvo iti. „Danica“.

Svitla naša cesarica Elizabeta so dali oklicati razglas za pobiranje milodarov v povzdigo in pomnoženje izrejalnega zavoda deklet, sirot c. k. oficirjev, v Hernals-u pri Dunaju. Slavna cesarica Marija Terezija ga je pred 100 leti prvič ustanovila za 70 deklet. Sedanja cesarica hočejo zavod povečati in so darovali 10.000 fl.

Nova cerkva na čast presvetemu Srcu Jezusovemu, na čast čistemu spočetju in presladkemu imenu Marije in na čast sv. Jožefu se bo v Gradcu začela staviti po samih milodarjih, katere pobira posebno društvo, kojemu načelniki so baron Reyer, vitez Hartmann in kanonik Legwarth. Ud društva je, kdor vsaki teden daruje 1 krajcar. Cerkva bo prekrasno izdelana v gotičkem slogu; imela bo 3 ladje z veličastnim zvonikom. Srednja ladja bo posvečena na čast Jezusu, desna na čast Mariji in leva na čast sv. Jožefu. Darovnikov in udov se že mnogo glasi; grof Lilienthal je položil 5000 gld., grofinja Saurau 3000 gld. in neimenovana gospa 4000 gld.

Kupčijska zbornica Saleburska je dunajskemu državnemu zboru prošnjo poslala, naj skrči število praznikov. Ti liberalci morajo samega sovraštva do krščanstva slepi in gluhi biti, sicer bi videli in slišali, da že sedaj mnogo delavcev praznuje, ker ne dobi ne dela, ne zaslužka, kakor je poslednji „Sl. Gosp.“ vedel povedati, da na železniški fabriki v Mariboru odpuščajo 1000 delavcev. Po vseh mestih je ubogih ljudi vse polno, ki dela iščejo. Zakaj pa jim taki čudni ljudje vendar vsaj za zaostalih 296 dni ne priskrbijo potrebnega dela?!

Krščanstvo na Kitajskem v Aziji. 30. marca t. l. se je v Parizu obhajal velik občen zbor Katoličanov. Navzoč je bil tudi nadškof iz Peking-a, ki je glavno mesto kitajskega cesarstva. Nadškof je zbranim poročal, da je sedaj na Kitajskem 29 škofij ustanovljenih, ki štejejo 300 evropskih in 600 domačih mešnikov. Sicer se Kristijani še preganjajo, vendar ne obče, ampak le tu pa tam, kar širenja krščanstva nikakor ne zadržuje. V kakih 30—50 letih bo vera Kristusova tudi tam prodrla in paganstvo prekosila. Kitajsko cesarstvo broji še više 250 milijonov paganov.

Gospodarske stvari.

M. Zakaj so naša sadunosna drevesa tolikokrat nerodovitna in kako pomagati?

Vedno glasneje se pritožujejo naši sadjerejci in vrtnarji, da sadunosna drevesa vedno bolj nerodovitna postajajo in da se vedno bolj, ali celo ali deloma suše in to v letih, v katerih bi imela še v polni meri roditi.

To so posebno opazili v deželah, ktere so dozday in že od nekday zarad sadjereje najbolj na glasu bile, kakor Česko, Tirolsko, Gornjeavstrijsko, Štajersko in od tujih dežel Virtemberško in porenške pokrajine. In če naše kmete k marljivi sadjereji kdo opominja in spodbuja, brz čuje odgovor: „Kaj se bom s tem ukvarjal, vsaj nič ne rodi.“

Če pravemu uzroku te pomanjkljivosti prav v oči pogledati hočemo, bodemo pač našli, da cela krivnja vendar le pri samih sadjerejcih leži. Od pamtiveka se sadunosno drevje okoli naših prebivališč sadi, kder se vrtovi ne le zarad koristi, ampak tudi zarad lepote, zarad zdravja in veselega prebivanja pridno obdelujejo.

Naši vrta so toraj v prav redkih primerlejih zemljo in stališ spremenili. Ko so pa prva nasajena drevesa vsled visoke starosti se posušila, so jih mlada drevesa na istem mestu nadomestila, na kterem so posušena stara stala in največkrat še ravno tista sadna plemena.

Tam, kjer sejemo poljske sadeže, se pač držimo pravila, da žitne sorte spreminjamo. Pa ne samo to, ampak prizadevamo si še vrh tega zemlji z marljivim gnojenjem tiste rodovitne snovi povrniti, ktere so jej obilne žetve vzele. K temu pa še pride, da korenine poljskih rastlin ne vdirajo tako globoko v tla, kakor korenine mogočnih visokih dreves, in da se le bolj na površju celo plitvo nastavljajo, in zemlja se vedno zopet gnoji in le maloktere, kakor razna repa, detelja in druge, bolj globoko segajo. In tudi te trpijo po večkratnem zaporednem posejanju na isti njivi nek popustek, ne le na dobroti pridelka, ampak in sicer mnogo več na množini. Takaj pravimo: zemlja je opešala ali detelje ali ktereга drugeга sadeža trudna postala in se ga naveličala.

Zemlja se je namreč s časom tistih snovi iznebila, ktere podelujejo glavni del živeza pridelovanim rastlinam.

Da bi pa pomislili, da tudi sadunosna drevesa zemlji potrebnih snovi vzamejo in da jih je treba vračati, to se v redkih primerlejih prigodi.

Kakor smo že prej omenili, se isto zemljišče že skoraj več sto let za sadjerejo rabi, in nadomestujejo se stara drevesa z novimi. Vrh tega so nasadi predostikrat le pregosti in zemlja med njimi se samo za pridelovanje trave porabi. Tako odpade prigojenje in priredovanje potrebnih snovi. Kakor toraj pri žitu, pri trgovinskih rastlinah po-